

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodniczący –	<i>SSO Maria Witkowska</i>
Protokolant –	sekretarz sądowy Aneta Gąsińska

po rozpoznaniu 07 listopada 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z odwołania (...) **Spółka jawna z siedzibą w O.**

przeciwko **Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów**

o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

na skutek odwołania (...) Spółka jawna z siedzibą w O. od Decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 31 grudnia 2014 r. Nr RWA- (...)

- 1. uchyla zaskarżoną Decyzję w pkt I.1, I.2, I.5, I.6;**
- 2. oddala odwołanie w pozostałej części;**
- 3. koszty procesu między stronami wzajemnie znosi.**

SSO Maria Witkowska

Sygn. akt XVII AmA 34/15

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 31 grudnia 2014 r. pozwany Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów:

I. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) uznał, że działanie (...) spółki jawnej z siedzibą w O. polegające na stosowaniu we wzorcach umownych postanowień o treści:

- „Nieterminowe regulowanie zobowiązań spowoduje zawieszenie uczęszczania ucznia na zajęcia lub rozwiązanie umowy i wystąpienie z wezwaniem o zapłatę pozostałych należności tj. rat za cały rok szkolny” (§ 4 ust. 1 „Umowy”);
- „Pisemna rezygnacja złożona w innych terminach niż wymienione wyżej (§ 5pkt 1 i 2) nakłada obowiązek zapłaty kary umownej. Wysokość kary wynosi 50% pozostałej należności za kurs” (§ 5 ust. 3 „Umowy”);

3. „Dyrektor (...) jest odpowiedzialny za kadre dydaktyczną i proces nauczania, co uprawnia go w uzasadnionych przypadkach do zmiany nauczycieli oraz godzin zajęć z własnej inicjatywy lub na wniosek większości słuchaczy danej grupy” (§ 7 ust. 1 „Umowy”);

4. „Wprowadzone przez Dyrektora zmiany nauczyciela, zmiana godzin zajęć wprowadzona na żądanie większości słuchaczy oraz zmiana lokalizacji sali lekcyjnej w granicach administracyjnych miasta (gminy) nie stanowią podstawy rozwiązania umowy z przyczyn obciążających (...)” (§ 7 ust. 2 „Umowy”);

5. „W przypadku naruszenia Regulaminu Placówki i utrudniania prowadzenia zajęć (...) zastrzega sobie prawo natychmiastowego rozwiązania umowy ze Słuchaczem i obciążenia go pełnymi kosztami roku szkolnego” (§ 9 „Umowy”);

6. „W przypadku nieterminowego dokonywania płatności (...) ma prawo (...) doliczyć koszty sporządzenia i przekazania upomnień oraz wezwań do zapłaty” (pkt III.3 „Regulaminu płatności i promocji”);

stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów - i nakazał zaniechanie jej stosowania.

II. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) nałożył na (...) spółkę jawną z siedzibą w O. karę pieniężną w wysokości 3 769 zł (słownie: trzy tysiące siedemset sześćdziesiąt dziewięć złotych) płatną do budżetu państwa z tytułu naruszeń określonych w pkt. I.3 i I.4 niniejszej Decyzji.

Od niniejszej Decyzji odwołanie złożył powód - (...) Spółka jawna z siedzibą w O., zaskarżając Decyzję w całości i wnosząc o jej uchylenie. Zaskarżonej Decyzji powód zarzucił obrazę prawa materialnego:

1. art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez jego błędną interpretację;

2. art. 353¹ k.c. w zw. z art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez ich pominięcie.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

(...) spółka jawna z siedzibą w O. jest wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...). Spółka powstała w wyniku przekształcenia ze spółki cywilnej (...), (...) s.c. w O.. Przedmiotem działalności (...) jest świadczenie usług w zakresie nauki języków obcych (k. 23- 28 akt sąd., k. 5 akt adm.). Przy zawieraniu z konsumentami umów o naukę Spółka posługuje się wzorcami umownymi w rozumieniu art. 384 Kodeksu cywilnego (k. 5 akt adm.).

Spółka co najmniej począwszy od roku szkolnego 2012/2013 posługiwała się wzorcami: „Umowy” i „Regulaminu płatności i promocji”, który występował w kilku wersjach dostosowanych do rodzaju kursu m.in. jako: „Regulamin płatności i promocji dla klientów kursów (...) Szkoły (...) sp. j. w roku szkolnym 2012/13 Kursy dla młodzieży i dorosłych”, „Regulamin płatności i promocji dla klientów kursów (...) Szkoły (...) sp. j. w roku szkolnym 2012/13 Kursy dla dzieci”, „Regulamin płatności i promocji dla nowych słuchaczy kursów zorganizowanych przez (...) Szkołę (...) w roku szkolnym 2012/13 dla młodzieży (od 13 roku życia) i dorosłych” i „Regulamin płatności i promocji dla nowych słuchaczy kursów zorganizowanych przez (...) Szkołę (...) w roku szkolnym 2012/13 dla dzieci (do 12 roku życia)” (k. 5, 7- 16, 35, 37- 43, 44-47 akt adm.).

We wzorcu umownym zatytułowanym „Umowa” Spółka zamieściła:

1. w § 4 ust. 1 wzorca postanowienie o treści: „Nieterminowe regulowanie zobowiązań spowoduje zawieszenie uczęszczania ucznia na zajęcia lub rozwiązanie umowy i wystąpienie z wezwaniem o zapłatę pozostałych należności tj. rat za cały rok szkolny”;
2. w § 5 ust. 3 wzorca postanowienie o treści: „Pisemna rezygnacja złożona w innych terminach niż wymienione wyżej (§ 5 pkt 1 i 2) nakłada obowiązek zapłaty kary umownej. Wysokość kary wynosi 50% pozostałej należności za kurs”;
3. w § 7 ust. 1 wzorca postanowienie o treści: „Dyrektor (...) jest odpowiedzialny za kadre dydaktyczną i proces nauczania, co uprawnia go w uzasadnionych przypadkach do zmiany nauczycieli oraz godzin zajęć z własnej inicjatywy lub na wniosek większości słuchaczy danej grupy”;
4. w § 7 ust. 2 wzorca postanowienie o treści: „Wprowadzone przez Dyrektora zmiany nauczyciela, zmiana godzin zajęć wprowadzona na żądanie większości słuchaczy oraz zmiana lokalizacji sali lekcyjnej w granicach administracyjnych miasta (gminy) nie stanowią podstawy rozwiązania umowy z przyczyn obciążających (...)”;
5. w § 9 wzorca postanowienie o treści: „ W przypadku naruszenia Regulaminu Placówki i utrudniania prowadzenia zajęć (...) zastrzega sobie prawo natychmiastowego rozwiązania umowy ze Słuchaczem i obciążenia go pełnymi kosztami roku szkolnego ”.

We wszystkich wersjach wzorca „Regulaminu płatności i promocji” Spółka zamieściła zaś w pkt III.3 postanowienie o treści: „W przypadku nieterminowego dokonywania płatności (...) ma prawo (...) doliczyć koszty sporządzenia i przekazania upomnień oraz wezwań do zapłaty”.

Od 01 września 2014 r. Spółka wprowadziła do stosowanego wzorca „Umowy” następujące zmiany:

1. postanowienie § 4 ust. 1 wzorca Spółka zastąpiła postanowieniem o treści: „Nieterminowe regulowanie zobowiązań może spowodować zawieszenie uczęszczania Słuchacza na zajęcia lub rozwiązanie umowy i wystąpienie z wezwaniem o zapłatę kary umownej określonej w §5 pkt. 3”;
2. postanowieniu § 7 ust. 1 wzorca Spółka nadała brzmienie: „Dyrektor (...) jest odpowiedzialny za kadre dydaktyczną, proces nauczania i posiada prawo w ważnych, uzasadnionych przypadkach do zmiany nauczycieli oraz godzin zajęć z własnej inicjatywy lub na wniosek większości Słuchaczy danej grupy albo metodyka szkolnego. Za ważne przyczyny uzasadniające wprowadzenie zmian uznaje się w szczególności: - chorobę nauczyciela i inne przypadki losowe leżące po stronie nauczyciela, - rezygnację z pracy przez nauczyciela, - inne wyjątkowe okoliczności, nie dające się przewidzieć przed rozpoczęciem roku szkolnego”;
3. postanowienie § 9 wzorca Spółka zastąpiła postanowieniem § 8 o treści: „W przypadku naruszenia Regulaminu i utrudniania prowadzenia zajęć (...) zastrzega sobie prawo natychmiastowego rozwiązania umowy ze Słuchaczem i obciążenia go karą umowną w wysokości określonej w § 5 pkt 3 umowy”. (k. 35- 36 akt adm.).

Bez zmian w roku szkolnym 2014/2015 pozostał natomiast pkt III.3 Regulaminu w przypadku „Regulaminu płatności i promocji dla nowych słuchaczy kursów zorganizowanych przez (...) Szkołę (...) w roku szkolnym 2014/15” (k. 49 akt adm.).

W rejestrze postanowień niedozwolonych zamieszczone zostały następujące postanowienia:

- pod nr 905: „Jeżeli opóźnienie z wpłatami rat przekroczy 30 dni Szkoła może rozwiązać umowę bez wypowiedzenia ze skutkiem natychmiastowym i żądać brakującej wpłaty za całość kursu”- uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: SOKiK) wydanym dnia 09 sierpnia 2006 r. w sprawie o sygn. akt XVII AmC 65/05 z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko (...) Sp. z o.o. w K. (wpis do rejestru w dniu 18 października 2006 r.);

- pod nr 1248: „Dyscyplinarne wykreślenie z listy słuchaczy lub zawieszenie w prawach słuchacza nie zwalnia Zleceniodawcy z obowiązku uregulowania opłat czesnego za semestr do pełnej wysokości” - uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK wydanym dnia 04 sierpnia 2004 r. w sprawie o sygn. akt XVII AmC 46/03 z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko (...) (...) Sp. z o.o. w Ł. (wpis do rejestru w dniu 03 września 2007 r.);
  - pod nr 1199: „Słuchacz ma prawo do zwrotu części opłaty za niewykorzystane zajęcia po potrąceniu opłaty rejestracyjnej oraz kary umownej stanowiącej równowartość 25% niewykorzystanej kwoty. Słuchacz rezygnujący z kursu w czasie jego trwania traci prawo do przyznanych rabatów”- uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK wydanym dnia 18 maja 2006 r. w sprawie o sygn. akt XVII AmC 64/05 z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. (wpis do rejestru w dniu 05 lipca 2007 r.);
  - pod nr 1345: „Dyrektor (...) jest odpowiedzialny za kadre dydaktyczną i proces nauczania, co uprawnia go w uzasadnionych przypadkach do zmiany lektorów oraz godziny zajęć z własnej inicjatywy lub na wniosek metodyka szkolnego”- uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK wydanym 18 października 2006 r. w sprawie o sygn. akt XVII AmC 13/06 z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko W. B. i H. Ł., (...) s.c. w O. (wpis do rejestru w dniu 22 lutego 2008 r.);
  - pod nr 1346: „Zmiany wprowadzone przez dyrektora w zakresie wskazanym w par. 7 pkt 1 lub zmiana miejsca prowadzenia zajęć, siedziby (...) w granicach miasta, gminy nie daje podstaw do rozwiązania umowy” - uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK wydanym 18 października 2006 r. w sprawie o sygn. akt XVII AmC 13/06 z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko W. B. i H. Ł., (...) s.c. w O. (wpis do rejestru 22 lutego 2008 r.);
  - pod nr 961: „Zleceniobiorca ma prawo usunięcia uczestnika szkolenia z pojedynczych zajęć lub dyscyplinarnego usunięcia z kursu, bez prawa zwrotu poniesionych opłat, w następujących przypadkach: - stawienia się na zajęcia dydaktyczne w stanie wskazującym na spożycie alkoholu lub innych środków odurzających, - podejmowania przez uczestnika szkolenia działań powszechnie nieakceptowanych społecznie, utrudniających pracę lektorów lub dezorganizujących działalność grupy dydaktycznej” - uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK wydanym dnia 12 kwietnia 2006 r. w sprawie o sygn. akt XVII AmC 15/05 z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Z. G. Przedsiębiorstwo Usługowe (...) (wpis do rejestru w dniu 27 listopada 2006 r.);
- pod nr 4619: „Słuchacz zobowiązuje się do: (...) pokrycia wszelkich kosztów poniesionych przez Szkołę (...) w związku z rezygnacją Słuchacza ze studiów albo wykreśleniem go z listy uczniów, z przyczyn leżących po jego stronie”- uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK wydanym dnia 17 stycznia 2013 r. w sprawie o sygn. akt XVII AmC 4364/12 z powództwa H. C. przeciwko „ Szkoła (...) w G.” Sp. z o.o. w G. (wpis do rejestru w dniu 14 maja 2013 r.);
- pod nr 3013: „Za przesłanie wezwania do zapłaty Uczelnia pobiera opłatę wg Tabeli opłat”- uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK wydanym 06 kwietnia 2011 r. w sprawie o sygn. akt XVII AmC 3770/10 z powództwa Stowarzyszenia (...) w P. przeciwko Wyższej Szkole (...) w P. (wpis do rejestru w dniu 11 kwietnia 2012 r.);
  - pod nr 3569: „Za pisemne wezwanie pobiera się zryczałtowaną opłatę w kwocie 20 zł” -uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK wydanym 27 kwietnia 2012 r. w sprawie o sygn. akt XVII AmC 5533/11 z powództwa Stowarzyszenia (...) przeciwko Uniwersytetowi M. K. w T. (wpis do rejestru w dniu 08 sierpnia 2012 r.);
- pod nr 3770 w brzmieniu: „Koszty wewnętrznego postępowania windykacyjnego oraz postępowania sądowego obciążają Abonenta” - uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK wydanym 10 sierpnia 2012 r. w sprawie o sygn. akt XVII AmC 3629/11 z powództwa (...) Stowarzyszenia (...) przeciwko (...) Sp. z o.o. w W. (wpis do rejestru w dniu 05 października 2012 r.).

Spółka osiągnęła w 2013 roku przychód w wysokości (...) zł (k. 80-81, 85- 86, 90- 92 akt adm.).

Powyższy stan faktyczny został ustalony przez Sąd w oparciu o dowody z dokumentów zgromadzone w toku postępowania administracyjnego, nie kwestionowane przez strony.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie w zakresie pkt I.1, I.2, I.5, I.6 Decyzji, w tej bowiem części powód słusznie zarzuca pozwanemu naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) przez jego błędną interpretację.

Pozwany przyjął bowiem, iż postanowienia wymienione w pkt I.1, I.2, I.5, I.6 Decyzji stosowane przez (...) spółka jawna z siedzibą w O. w wykorzystywanych w obrocie z konsumentami wzorcach umownych jak Umowa i Regulamin płatności i promocji, który występował w kilku wersjach dostosowanych do rodzaju kursu, są tożsame z postanowieniami wpisanymi do rejestru klauzul abuzywnych prowadzonego przez Prezesa UOKiK odpowiednio pod pozycjami 905, 1248, 1199, 961, 4619, 3013, 3569, 3770. Pozwany pominął przy tym fakt, iż rzeczony klauzule wpisane zostały do rejestru na skutek prawomocnych wyroków zapadłych w postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone wobec innych przedsiębiorców, stosujących te klauzule w innych wzorcach. Pozwany stoi bowiem na stanowisku, iż stosowanie klauzuli tożsamej z klauzulą wpisaną do rejestru przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Pozwany powołuje się w tej kwestii na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006 r. o sygn. III SZP 3/06 (publik. OSNP 2007 nr 6 poz. 309), która ma przemawiać za trafnością jego poglądów.

Sąd w niniejszym składzie prezentuje jednak odmienne stanowisko, również poparte orzecznictwem sądowym, które nie jest w przedmiotowym zakresie jednolite.

Działanie powoda określone w pkt I.1, I.2, I.5, I.6 Decyzji stanowiło według Prezesa UOKiK praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z art. 24 ust. 1 tej ustawy zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Z art. 24 ust. 2 pkt 1 tej ustawy wynika, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. W ocenie Sądu chodzi tu jednak nie o stosowanie postanowień wzorca wpisanych do rejestru postanowień uznanych za niedozwolone przez jakiegokolwiek innego przedsiębiorcę, ale tylko przez przedsiębiorcę, który uczestniczył w postępowaniu zakończonym wpisem do rejestru. Artykuł 24 ust. 2 pkt 1 ustawy znajduje bowiem zastosowanie wyłącznie do przedsiębiorcy, który nie stosuje się do orzeczonego zakazu wykorzystywania niedozwolonych postanowień umowy. Ma to ścisły związek z treścią art. 479⁴³ k.p.c., zgodnie z którym wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Wykładnia art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.i.k. oraz art. 479⁴³ k.p.c. stanowiła przedmiot rozbieżności zarówno w krajowym orzecznictwie sądowym jak i w wypowiedziach doktryny.

Sąd Najwyższy w dniu 20 listopada 2015 r. podjął w składzie siedmiu sędziów uchwałę III CZP 17/15, w której dokonał wykładni art. 479⁴³ k.p.c. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, norma zawarta w art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność materialną wpisu do rejestru klauzul niedozwolonych na osoby niebędące stronami procesu zakończonego tym wyrokiem. Zarazem jednak Sąd Najwyższy interpretując przepis art. 479⁴³ k.p.c. dokonał, jak sam to określił, tak zwanej „redukcji teleologicznej” uznając, że przewidziana w art. 479⁴³ k.p.c. rozszerzona podmiotowo prawomocność materialna wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone działa jedynie jednokierunkowo, to jest działa na rzecz wszystkich osób trzecich (konsumentów),

ale wyłącznie przeciwko pozwanemu przedsiębiorcy, to jest przedsiębiorcy, przeciwko któremu ten wyrok został wydany. Rozszerzona prawomocność zawartego w tym wyroku zakazu wykorzystywania klauzul abuzywnych nie obejmuje natomiast innych przedsiębiorców, niebędących stroną postępowania w przedmiocie kontroli abstrakcyjnej postanowień wzorca, które doprowadziło do wydania tego wyroku.

W świetle dokonanej w uchwale Sądu Najwyższego wykładni art. 479⁴³ k.p.c. uznać należy, że zakaz stosowania postanowień wzorców umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, nie obejmuje innych przedsiębiorców, w stosunku do których dany zakaz nie został orzeczony. W efekcie stosowanie przez przedsiębiorcę wzorców nawet tożsamy, czy zbliżonych znaczeniowo do wzorców prawomocnie zakazanych innym przedsiębiorcom, nie może być uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 pkt 2 u.o.k.i.k. i tym samym stanowić źródła naruszenia zakazu przewidzianego w art. 24 ust. 1 u.o.k.i.k.

Konkluzji tej nie zmienia wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. wydany w sprawie *Biuro (...)* sp. z o.o. sp.k. w D., C#119/15, w którym Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że artykuł 6 ust. 1 i art. 7 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 05 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich w związku z art. 1 i 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/22/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk w celu ochrony interesów konsumentów, należy w świetle art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie temu, by stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem sądu i wpisanych do krajowego rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone mogło zostać uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy, który nie brał udziału w postępowaniu zakończonym wpisem owych postanowień do wspomnianego rejestru, za działanie bezprawne, stanowiące podstawę nałożenia kary pieniężnej z tego tytułu, pod warunkiem – czego zweryfikowanie należy do sądu odsyłającego – że przedsiębiorcy temu przysługuje skuteczny środek prawny zarówno przeciwko decyzji uznającej tożsamość porównywanych postanowień, obejmujący kwestię, czy – przy uwzględnieniu wszystkich istotnych okoliczności właściwych danej sprawie – owe postanowienia są materialnie identyczne, zwłaszcza pod względem wywoływanych przez nie szkodliwych dla konsumentów skutków, jak i przeciwko decyzji ustalającej w danym wypadku kwotę kary pieniężnej.

Pomiędzy przywołaną uchwałą siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r. w sprawie III CZP 17/15 oraz wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. wydanym w sprawie C#119/15 nie zachodzi sprzeczność. W tym kontekście trafnie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 czerwca 2017 r. o sygn. VI ACa 1060/14, wskazując, iż analiza treści powołanego wyroku TSUE w sprawie C-119/15 (...) nie daje podstaw do przyjęcia, że zasada efektywności prawa unijnego nakazuje akceptację wariantu interpretacyjnego odmiennego od tego, który za właściwy uznał Sąd Najwyższy. Jak podniósł Sąd Apelacyjny wywody TSUE odnoszą się do tego, czy relewantne unijne unormowania „stoją (...) na przeszkodzie temu, by stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem sądu i wpisanych do krajowego rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone mogło zostać uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy, który nie brał udziału w postępowaniu zakończonym wpisem owych postanowień do wspomnianego rejestru, za działanie bezprawne, stanowiące podstawę nałożenia kary pieniężnej z tego tytułu”. Nie wynika z nich w żaden sposób, aby wprowadzenie do krajowych systemów prawnych takich rozwiązań było obowiązkiem państw członkowskich. Prawo polskie nie przewiduje rozwiązań analogicznych do tych, które opisano w cytowanym fragmencie uzasadnienia wyroku TSUE, jednak to, że ich ewentualne wprowadzenie do krajowego porządku prawnego nie naruszałoby prawa unijnego, nie ma znaczenia dla rozpatrywanej sprawy.

Sąd Apelacyjny zaznaczył, iż Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że „nie można utrzymywać, iż system krajowy taki jak ten, w który wpisuje się postępowanie główne, narusza przysługujące przedsiębiorcom prawo do obrony lub zasadę skutecznej ochrony sądowej” (pkt 43), zaś Sąd Najwyższy powołał się na potrzebę zapewnienia prawa do wysłuchania i wskazał, że gwarantowane jest ono na poziomie konstytucyjnym (art. 45 ust. 1), w art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji

o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz w art. 47 ust. 2 KPP. Sąd Apelacyjny wywiódł więc, iż nie jest to sprzeczność, gdyż treść przedmiotowych standardów ochrony praw podstawowych na poziomie krajowym i unijnym nie musi być identyczna. Prawo unijne nie stoi na przeszkodzie zapewnieniu w krajowych porządkach prawnych gwarancji prawa do obrony, prawa do wysłuchania i zasady skutecznej ochrony prawnej idących dalej aniżeli analogiczne standardy ochronne przyjęte w prawie UE. Sąd skonstatował, iż przyjęcie, że kierunek wykładni odrzucony przez Sąd Najwyższy nie pozostaje w sprzeczności z prawem unijnym, nie prowadzi do wniosku, że jest on zgodny z prawem polskim.

Ponadto TSUE nie badał w sprawie C-119/15 (...) bezpośrednio zgodności prawa polskiego z prawem unijnym, lecz dokonywał wykładni prawa UE. Poza płaszczyznę oddziaływania prawa unijnego na krajowe porządki prawne, ustalenia Trybunału dotyczące treści prawa polskiego mają zatem jedynie pomocniczy charakter i nie są wiążące dla sądów krajowych.

Sąd podziela również stanowisko zajęte przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 marca 2017 r. o sygn. VI ACa 165/14, w którym Sąd ten wskazał, iż nie można w szczególności z orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości wywodzić, że dla realizacji celów ochrony konsumenta na poziomie unijnym, w szczególności zaś zapewnienia efektywności tej ochrony, konieczne jest przyjęcie w prawie krajowym regulacji przewidujących rozszerzenie podmiotowe prawomocności wyroków sądowych nakładających zakaz stosowania określonych postanowień wzorca, na innych przedsiębiorców, nie objętych wprost treścią tego zakazu. Sąd Apelacyjny trafnie również podniósł, iż wywody Trybunału Sprawiedliwości zawarte w wyroku z dnia 21 grudnia 2016 r. nie podważają argumentacji zawartej w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r. w tej części, w której Sąd Najwyższy odwołuje się do argumentów wywiedzionych z krajowych norm konstytucyjnych. W tym zakresie Sąd Najwyższy w powyższej uchwale wskazał, że stanowisko, zgodnie z którym wyrok uwzględniający powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone działa na rzecz wszystkich konsumentów, ale wyłącznie przeciwko pozwanemu przedsiębiorcy, harmonizuje z postulatem zagwarantowania prawa do wysłuchania (art. 45 Konstytucji). Ponadto takie ukształtowanie granic podmiotowych prawomocności materialnej art. 479⁴³ k.p.c., w kontekście regulacji przewidzianych w art. 24 i 106 ustawy o.k.i.k., odpowiada dyrektywie proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji), nakazującej zachowanie równowagi pomiędzy potrzebą zapewnienia efektywnej kontroli abstrakcyjnej wzorców, a koniecznością respektowania prawa do wysłuchania, jako podstawowego elementu prawa do rzetelnego postępowania, wynikającego z zawartego w art. 45 Konstytucji, a także art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, prawa do sądu.

Podsumowując powyższe stwierdzić trzeba, że skoro dyspozycja art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.i.k. znajduje zastosowanie w razie naruszenia uprzednio istniejącego zakazu, którego źródłem jest prawomocne orzeczenie sądu, wydane w ramach tak zwanej kontroli abstrakcyjnej, natomiast adresatem zakazu stosowania postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru klauzul abuzywnych jest wyłącznie przedsiębiorca, który był stroną postępowania zakończonego tym wpisem, bo taki wniosek wynika z wykładni art. 479⁴³ k.p.c. przedstawionej w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., to Decyzja Prezesa UOKiK zawarta w pkt I.1, I.2, I.5, I.6, uznająca stosowanie przez (...) spółka jawna z siedzibą w O. postanowień wpisanych do rejestru postanowień niedozwolonych na skutek wyroku zapadłego przeciwko innemu przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w myśl art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 u.o.k.i.k., musi być uznana za pozbawioną podstawy prawnej.

Za takim stanowiskiem przemawia także wyrok Sądu Najwyższego- Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 07 marca 2017 r. w sprawie o sygn. III SK 1/15, w uzasadnieniu którego Sąd ten wprost stwierdził, iż „Wyrok TSUE w sprawie C-119/15 (...) nie oznacza jednak, że prawo unijne nakazuje przyjęcie szerokiego skutku wpisu postanowienia do rejestru. Kwestia ta została pozostawiona prawodawcy krajowemu. Skoro zaś, jak wyjaśniono powyżej, art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie jest samoistnym źródłem bezprawności praktyk wymienionych w jego punktach 1-4 (obecnie), zaś z uchwały III CZP 17/15 wynika, że rozszerzona prawomocność działa tylko na niekorzyść konkretnego przedsiębiorcy, który był stroną postępowania zakończonego wpisem postanowienia do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, to sąd

krajowy orzekający w sprawie z odwołania od decyzji Prezesa UOKiK stwierdzającej naruszenie zakazu z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez praktykę, o której mowa w jej art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o.k.i.k. nie ma obowiązku dokonywania pronunijnej wykładni art. 24 w.wym. ustawy (celem zapewnienia zgodności tego przepisu z prawem unijnym) w tym kierunku, by zachowanie przedsiębiorcy opisane w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznać za bezprawne z mocy wyłącznie przepisu.”.

W konsekwencji zaskarżona Decyzja w pkt I.1, I.2, I.5, I.6 była nieprawidłowa, albowiem do powodowej Spółki nie miał zastosowania art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, skoro jak ustalono w stanie faktycznym sprawy nie była ona stroną pozwaną w postępowaniach sądowych zakończonych prawomocnymi wyrokami, w oparciu o które wpisano do rejestru postanowienia wzorców umowy uznane za niedozwolone powołane przez Prezesa UOKiK w Decyzji, a tym samym nie objęła jej tzw. rozszerzona prawomocność z art. 479⁴³ k.p.c. Brak było wobec tego podstaw do stwierdzenia, iż (...) spółka jawna z siedzibą w O. dopuściła się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z używaniem postanowień opisanych w pkt I.1, I.2, I.5, I.6 Decyzji.

Uzasadnia to uchylenie na podstawie art. 479^{31a} § 3 k.p.c. Decyzji w pkt I.1, I.2, I.5, I.6 jako wydanej w tej części bez podstaw prawnych.

W odniesieniu zaś do rozstrzygnięcia zawartego w pkt I.3 i I.4 Decyzji, należało uznać, iż Prezes UOKiK właściwie stwierdził, że powód dopuścił się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W przypadku bowiem postanowień stosowanych przez powoda określonych w pkt I.3 i I.4 Decyzji działanie powoda było bezprawne, jako że tożsame postanowienia, na które powołał się Prezes UOKiK w zaskarżonej Decyzji, zostały wpisane do rejestru pod pozycjami 1345 i 1346 na skutek wyroku zapadłego przeciwko powodowi, a de facto spółce cywilnej, która przekształciła się w prowadzoną obecnie przez powoda spółkę jawną i w ten sposób stała się jej następcą prawnym. Natomiast, jak wynika z wyżej przedstawionych rozważań, wpis postanowienia wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone obligował do niestosowania takiego postanowienia we wzorcu umów wykorzystywanych w obrocie z konsumentami przez przedsiębiorcę, w stosunku do którego zapadł prawomocny wyrok sądowy w tym przedmiocie, czyli w niniejszym przypadku zakaz stosowania omawianych postanowień dotyczył powodowej Spółki jako następcy prawnego spółki cywilnej (...), (...) s.c. w O.

Kwalifikując działanie powoda w tym zakresie jako praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów Sąd miał na względzie, iż w świetle art. 24 ust. 1 i 2 u.o.k.i.k. praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów musi polegać na bezprawnym działaniu przedsiębiorcy, które jednocześnie narusza zbiorowy interes konsumentów.

Bez wątplenia powód ma status przedsiębiorcy, gdyż jest spółką prawa handlowego.

Jeśli chodzi o bezprawność działania przedsiębiorcy należy zauważyć, iż art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wprost identyfikuje jako działanie bezprawne w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

Sąd uznał, iż Prezes UOKiK prawidłowo ustalił, że stosowane przez powoda postanowienia zawarte w Umowie, określone w pkt I.3 i I.4 Decyzji są analogiczne do postanowień uznanych za niedozwolone wyrokami Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zapadłymi przeciwko powodowi i wpisanych do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W tym miejscu dodać trzeba, iż nie jest konieczna idealna zgodność porównywanych klauzul. Sąd zgodził się w tym względzie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. o sygn. III SZP 3/06 (Legalis), który wskazał, iż „odwołując się do argumentów o charakterze celowościowym oraz kierując się potrzebą zapewnienia skuteczności art. 23a u.o.k.i.k.(obecnie art. 24 u.o.k.i.k.), należy zaakceptować pogląd, iż praktyka

naruszająca zbiorowe interesy konsumenta z art. 23a u.o.k.i.k. obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu szyku wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki, godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru. Akceptacja odmiennego poglądu zachęcałaby do obchodzenia art. 385¹ k.c. oraz 479⁴⁵ k.p.c. i prowadziła do podważenia skuteczność całego systemu. Prezes UOKiK byłby bowiem obowiązany do wytaczania kolejnych powództw w sprawach, w których postanowienia wzorców różnią się nieznacznie sposobem sformułowania lub do ciągłego wytaczania powództw przeciwko temu samemu przedsiębiorcy. Powodowałoby to wpisywanie do rejestru kolejnych, bardzo podobnie sformułowanych klauzul, utrudniając korzystanie z rejestru i zmniejszając jego jasność i przejrzystość”.

Odnosząc te rozważania do niniejszej sprawy Sąd uznał, że strona pozwana trafnie wskazała na zbieżność klauzuli stosowanej przez powoda zawartej w pkt I.3 Decyzji o treści „Dyrektor (...) jest odpowiedzialny za kadre dydaktyczną i proces nauczania, co uprawnia go w uzasadnionych przypadkach do zmiany nauczycieli oraz godzin zajęć z własnej inicjatywy lub na wniosek większości słuchaczy danej grupy” (§ 7 ust. 1 „Umowy”) z klauzulą uprzednio uznaną za niedozwoloną prawomocnym wyrokiem SOKiK wydanym 18 października 2006 r. w sprawie o sygn. akt XVII AmC 13/06 z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko W. B. i H. Ł., (...) s.c. w O. (wpis do rejestru w dniu 22 lutego 2008 r.) i wpisaną do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK pod numerem pod nr 1345 o treści: „Dyrektor (...) jest odpowiedzialny za kadre dydaktyczną i proces nauczania, co uprawnia go w uzasadnionych przypadkach do zmiany lektorów oraz godziny zajęć z własnej inicjatywy lub na wniosek metodyka szkolnego”.

Sąd zważył, iż obydwie klauzule są tożsame, uprawniają bowiem jednakowo, dyrektora (...) do zmiany nauczycieli/lektorów oraz godzin zajęć w uzasadnionych przypadkach, a tym samym przewidują analogiczną możliwość dokonywania przez dyrektora szkoły arbitralnej zmiany istotnych cech świadczenia w bliżej nieokreślonych uzasadnionych przypadkach, bez wskazania ważnych, konkretnych i obiektywnych przyczyn takich zmian.

Podobnie strona pozwana trafnie wskazała na zbieżność klauzuli stosowanej przez powoda zawartej w pkt I.4 Decyzji o treści „Wprowadzone przez Dyrektora zmiany nauczyciela, zmiana godzin zajęć wprowadzona na żądanie większości słuchaczy oraz zmiana lokalizacji sali lekcyjnej w granicach administracyjnych miasta (gminy) nie stanowią podstawy rozwiązania umowy z przyczyn obciążających (...)” (§ 7 ust. 2 „Umowy”) z klauzulą uprzednio uznaną za niedozwoloną prawomocnym wyrokiem SOKiK wydanym 18 października 2006 r. w sprawie o sygn. akt XVII AmC 13/06 z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko W. B. i H. Ł., (...) s.c. w O. (wpis do rejestru w dniu 22 lutego 2008 r.) i wpisaną do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK pod numerem pod nr 1346 o treści: „Zmiany wprowadzone przez dyrektora w zakresie wskazanym w par. 7 pkt 1 lub zmiana miejsca prowadzenia zajęć, siedziby (...) w granicach miasta, gminy nie daje podstaw do rozwiązania umowy”.

Sąd zważył, iż obydwie klauzule są tożsame, ponieważ jednolicie zakładają, że zmiana istotnych cech świadczenia m.in. poprzez zmianę lokalizacji prowadzenia zajęć nauczania języka wyłącza prawo konsumenta do rozwiązania umowy. Skutki regulacji powoda pozostają zatem niezmiennie na gruncie obydwu klauzul.

Tym samym ustalenie tożsamości klauzul zakwestionowanych i wpisanych do rejestru implikuje wniosek, iż powód bez wątpienia dopuścił się działania bezprawnego w danym zakresie.

Odnosząc się do naruszenia tym bezprawnym działaniem zbiorowego interesu konsumentów Sąd miał na uwadze, iż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie zawiera definicji zbiorowych interesów konsumentów, ogranicza się jedynie w art. 24 ust. 3 do wskazania, że „nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów”. Sąd uznał, iż dokonując analizy pojęcia zbiorowego interesu konsumentów, o którym mowa w art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, należy zauważyć, że dotyczy on nieokreślonej grupy konsumentów, których interesy doznały lub mogą doznać uszczerbku w wyniku stosowania przez przedsiębiorcę bezprawnej praktyki, jednej z określonych w art. 24 ust. 2 pkt 1 - 4 powołanej ustawy. Sąd podziela opinię, iż „(...)

przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obejmują protekcją nieograniczoną liczbę konsumentów, których nie da się zidentyfikować i którzy będą mieli interes prawny w niestosowaniu przez przedsiębiorcę wzorców umów uznanych za niedozwolone, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. (art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k.). (...) W związku z powyższym można stwierdzić, że pewna kategoria podmiotów rozumiana jako ogół konsumentów ma prawo oczekiwać niestosowania przez przedsiębiorców bezprawnych praktyk, które są wymierzone w ich interesy. (...) Oceny, czy mamy do czynienia ze zbiorowym interesem konsumentów, nie można dokonywać wyłącznie na podstawie kryterium ilościowego.(...)”. (Kohutek Konrad, Sieradzka Małgorzata, Komentarz do art. 24 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U.07.50.331), [w:] K. Kohutek, M. Sieradzka, Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, LEX, 2008.).

Ponadto, jak trafnie zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 kwietnia 2008 r. sygn. III SK 27/07 (OSNAPiUS 2009 nr 13-14, poz. 188, str. 608, Legalis) na gruncie poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (jednolity tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) „Sformułowanie z art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów "nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów" należy rozumieć w ten sposób, że liczba indywidualnych konsumentów, których interesy zostały naruszone, nie decyduje o tym, czy dana praktyka narusza zbiorowe interesy konsumentów. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest bowiem takie zachowanie przedsiębiorcy, które jest podejmowane w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy”.

Sąd przyjął zatem, iż doszło do naruszenia praw licznej grupy konsumentów – zarówno konsumentów będących słuchaczami w szkole powoda w związku z prowadzoną przez Przedsiębiorcę działalnością w oparciu o Umowę, jak i potencjalnych zainteresowanych, którzy mogli zawrzeć z nim umowę opartą na stworzonym przez niego wzorcu umownym. Wobec tego działanie Przedsiębiorcy mogło wywołać, czy wywoływało niekorzystne następstwa w odniesieniu do każdego z tych konsumentów, a nie jedynie wobec określonego konsumenta i zagrażało, przynajmniej potencjalnie, interesom członków zbiorowości konsumentów. Nadto w niniejszej sprawie nastąpiło naruszenie interesów nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować, albowiem działanie Przedsiębiorcy było skierowane do nieoznaczonego kręgu odbiorców, dotyczyło wszystkich potencjalnych konsumentów zawierających lub planujących zawrzeć z Przedsiębiorcą umowę przygotowaną na podstawie wzorca, którym posługiwał się w obrocie z konsumentami powód.

Tym samym należało przyjąć, iż powód dopuścił się praktyki z pkt I.3 i I.4 Decyzji naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes UOKiK wydał zatem Decyzję w oparciu o art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ponieważ powód nie zakończył zakazanej praktyki. Wprawdzie od 01 września 2014 r. wzorzec Umowy w § 7 ust. 1 uzyskał nowe brzmienie, tj. „Dyrektor (...) jest odpowiedzialny za kadre dydaktyczną, proces nauczania i posiada prawo w ważnych, uzasadnionych przypadkach do zmiany nauczycieli oraz godzin zajęć z własnej inicjatywy lub na wniosek większości Słuchaczy danej grupy albo metodyka szkolnego. Za ważne przyczyny uzasadniające wprowadzenie zmian uznaje się w szczególności: - chorobę nauczyciela i inne przypadki losowe leżące po stronie nauczyciela, - rezygnację z pracy przez nauczyciela, - inne wyjątkowe okoliczności, nie dające się przewidzieć przed rozpoczęciem roku szkolnego.”, ale przytoczona treść nie stanowi o wyeliminowaniu abuzywnego charakteru postanowienia. W dalszym ciągu dyrektor (...) jest uprawniony do zmiany istotnych cech świadczenia, przy czym katalog ważnych przyczyn uzasadniających te zmiany jest otwarty. Natomiast to Przedsiębiorca będzie uprawniony do wiążącej interpretacji, czy konkretna przyczyna jest ważna, a jest to o tyle istotne dla słuchaczy, w szerszym ujęciu dla konsumentów, że nie tylko

wpływa na modyfikację ustalonych wcześniej warunków świadczenia, ale zgodnie z kolejnym zakwestionowanym postanowieniem modyfikacje te nie stanowią podstaw do rozwiązania umowy, przez co wyłączają prawo konsumenta do rezygnacji z dalszej nauki w przypadku zmiany istotnych cech świadczenia.

Powyższe ustalenia wskazują na możliwość nałożenia na Przedsiębiorcę kary pieniężnej z tytułu naruszeń określonych w pkt I.3 i I. 4 Decyzji. W myśl bowiem art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10 % przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 u.o.k.i.k.

Wynika z tego, iż kara pieniężna ma charakter fakultatywny, jednakże zdaniem Sądu Prezes UOKiK podjął trafną decyzję o wymierzeniu kary Przedsiębiorcy wyłącznie z tytułu naruszeń określonych w pkt I.3 i I.4 Decyzji. Nie ma przy tym znaczenia, czy Przedsiębiorca dopuścił się naruszenia umyślnie czy nieumyślnie, na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego spoczywa bowiem obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności ich działań z obowiązującymi przepisami prawa. Powód jako profesjonalna szkoła językowa nie powinien stosować klauzul niedozwolonych zbieżnych z wpisanymi do jawnego rejestru klauzul niedozwolonych, w stosunku do konsumentów jako słabszej strony stosunku umownego, tym bardziej, że taki zakaz orzeczono już wobec powoda na mocy wyroku sądowego. Na decyzję o wymierzeniu kary musiał też wpłynąć charakter i waga naruszonych przez przedmiotowe klauzule interesów konsumenta oraz dobrych obyczajów.

Sąd zważył, iż jak wynika z treści art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes UOKiK przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej, o której mowa w art. 106, powinien uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy. Kara nie może jednak przekroczyć 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, czyli w roku 2013. W ocenie Sądu, wymiar kar ustalony przez Prezesa UOKiK uwzględnia dyrektywy wymiaru kary określone w powołanym przepisie.

W tym kontekście należało mieć na uwadze, że Przedsiębiorca stosował klauzule niedozwolone, których zbieżność z klauzulami wpisanymi do ogólnie dostępnego rejestru klauzul niedozwolonych nie budzi wątpliwości. Klauzule stanowią istotne regulacje umowy i naruszają poważnie interesy konsumentów. Obydwie klauzule są wysoce niekorzystne i niebezpieczne dla konsumenta, gdyż poprzez arbitralność decyzji dyrektora szkoły umożliwiają jednostronne zmiany istotnych cech świadczenia, które nie mogą stanowić podstawy rezygnacji słuchacza z nauczania w szkole w konsekwencji rozwiązania umowy, co prowadzi do niekorzystnych skutków finansowych po stronie konsumenta. Uwzględniając powyższe, wskazane postanowienia należało zaklasyfikować jako zapisy dotkliwe dla konsumenta, stanowiące przejaw nierównorzędnego i nierzetelnego traktowania konsumentów.

Ponadto klauzule były stosowane przez powoda co najmniej od 2012 r., mimo, że wyrokiem z 18 października 2006 r. tożsame klauzule w sprawie prowadzonej przeciwko powodowi zostały uznane za niedozwolone i wpisane do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK 22 lutego 2008 r., co przemawia za przypisaniem powodowi umyślności naruszenia. Przy czym do dnia wydania Decyzji klauzule nie zostały wyeliminowane, tak więc praktyka Spółki miała długotrwały charakter.

Dodatkową okolicznością obciążającą wziętą pod uwagę przy wymiarze kary był fakt wcześniejszego stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów przez W. B. i H. Ł. - prowadzących działalność gospodarczą w O. jako wspólnicy spółki cywilnej (...) s.c., co stwierdził Prezes UOKiK w decyzji nr (...) z dnia 10 maja 2006 r.

Mając powyższe na względzie, Sąd zważył, że orzeczona za stosowanie praktyki wymienionej w pkt I.3 i I.4 Decyzji kara w wysokości 3 769 zł jest odpowiednia do stopnia oraz zakresu naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów dokonanego przez powoda.

Podkreślenia wymaga, że w roku poprzedzającym wymierzenie kary przychód powoda ogółem wyniósł (...) zł. Tak więc maksymalna kara pieniężna, jaka mogłaby zostać nałożona na Przedsiębiorcę wynosi (...) zł. Natomiast kara nałożona za stosowaną praktykę stanowi (...) przychodu Przedsiębiorcy i (...) maksymalnego wymiaru kary.

W ocenie Sądu, niski wymiar przedmiotowej kary pieniężnej, a także osiągnięte przez powoda przychody pozwalają na uiszczenie tej kary bez uszczerbku dla prowadzonej przez niego działalności.

Podkreślenia wymaga także, że kara pieniężna, o której wyżej mowa, ma pełnić funkcję prewencji szczególnej i ogólnej, a więc być zarówno realną, odczuwalną dolegliwością dla ukaranego podmiotu, będącą reakcją na naruszenie przepisów, ale także wyraźnym ostrzeżeniem na przyszłość.

Natomiast nienalożenie na Przedsiębiorcę kary bądź jej zmniejszenie, w ocenie Sądu, stałoby w sprzeczności z celami prewencyjnymi sankcji za niezastosowanie się powoda do obowiązujących wymagań prawa, zmierzającymi do wymuszenia na ukaranym przestrzegania reguł prawnych w przyszłości.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, że ustalone w postępowaniu okoliczności niniejszej sprawy w pełni uzasadniają nałożenie na powoda kary pieniężnej w wysokości ustalonej przez Prezesa UOKiK w zaskarżonej Decyzji.

Z tych względów Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, że wydana przez pozwanego w pkt I.3, I.4 oraz w pkt II Decyzja znajduje pełne uzasadnienie w świetle okoliczności sprawy i obowiązujących przepisów i oddalił wniesione przez powoda odwołanie w tej części na podstawie art. 479^{31a} § 1 k.p.c., uchylając Decyzję Prezesa UOKiK w pkt I.1, I.2, I.5, I.6 na podstawie art. 479^{31a} § 3 k.p.c. z przedstawionych wyżej motywów.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c., znosząc je wzajemnie z uwagi na częściowe uwzględnienie żądań obu stron.

SSO Maria Witkowska